

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

De Ivstitia Et Ivre ceterisq[ue] Virtutibus Cardinalibus

Lessius, Leonardus

Antverpiæ, 1632

3 Vtrùm licitum sit iurare, siue per Deum, siue per res creatas.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72459](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72459)

peritium mortiferum. Altera est secundaria, & sæpè absque peccato abesse potest. Sæpè enim expedit, quod prudenter promissum vel comminatum est, non mandari executioni, mutatis circumstantiis. Sic Dauid iuramentum comminatorium aduersus Nabal non est executus, 1. Reg. 25. vel quia tacita suberat conditio, vel quia calore iracundiæ conceptum.

12
6. Diuisio. Sexto, Aliud est absolutum, aliud conditionale. hoc habet tacitam vel expressam conditionem. Tacita conditio subest vel ex Juris dispositione, vel ex iurantis intentione.

Ratio harum diuisionū est. In iuramento quinque spectari possunt: Primò, Id quod iuramento confirmatur, & ratione huius est diuisio quinta & sexta. Secundò, Id per quod iuratur, & sic est tertia. Tertio, Modus, quo Deum testamur, & sic habetur secunda. Quarto, Circumstantia notabilis exterior, & sic habetur quarta. Quintò, Signa quibus exprimitur, & sic habetur prima.

D V B I T A T I O I I I.

Utrum licitum sit iurare, siue per Deum, siue per res creatas.

D. Thomas artic. 2. & 6.

13
M Vlti hæretici olim docuerunt, non esse licitum iurare; vt Messaliani, qui & Euchitæ dicti, Pelagiani, VValdenses; & nostro tempore idem docent Anabaptistæ, qui etiam id exactè seruauit. Idem docuit VViclef in contractibus humanis. Vide Castro contra hæreses v. Iuramentum, & Ianfenium in Concord. c. 40.

Iuramentum esse licitum. Sed contrarium est fide tenendum. Primò, Quia in Scripturis legimus viros sanctissimos in contractibus iurasse. Genes. 21. Abraham sædus inquit cum Abimelech, & illud iuramento confirmat; idem facit Isaac, Gen. 26. cum eodem Abimelech, vel eius successore; & Iacob, Genes. 31. cum Laban. Alij ob alias causas sæpè iurarunt, Moyses Deut. 4. *T estes inuoco calum & terrã, citò vos perituros*; & c. 3. idem repetit. Dauid sæpè iurauit, *V uiu Dominus*, q. d. per vitã Dei. & Plal. 62. ait: *Laudabuntur omnes qui iurant in eo*, id enim erat signum esse Dei veri cultores; & Deut. 6. *Dominum Deum tuum timebis, & per nomen eius iurabis*; Apostolus quoque in nouo Testamento, ad Rom. 1. 2. ad Cor. 1. ad Philip. 1. 1. ad Tim. 5. Imò ipse Deus sæpè legitur iurasse, Plalm. 94. 109. & c. non quòd iuramentum Dei firmitus sit quàm simplex assertio, (hæc enim omnem firmitatem habet, quæ à diuina auctoritate potest accedere) sed partim quia homines magis iurato credere solent, quàm iniurato; partim vt illis magis inculcet & ostendat immobilitatem consilij sui, vt ait Apostolus ad Hebr. 6. ne videlicet suspicentur subesse aliquam tacitam conditionem, cuius mutatione fieri possit vt non eueniat quod Deus promissit; vt interdum in prophetis comminatorijs accidit. Ita D. Thom. in illum locum Apostoli.

Secundò, Probatur ex vltu omnium gentium, & omnium tribunalium. omnis enim controuersie finis est iuramentum, teste Apostolo ad Hebræos 6.

Tertio, Iuramentum est cultus latriæ apud omnes gentes: per hoc enim tacitè testamur, Deum habere prouidentiam rerum humanarum,

& omnium rerum cognitionem & potestatem.

Quarto, Iuramentum facit vt reuerentia & timore diuini Numinis, veritatem dicamus, pacta custodiamus, fidem seruemus, pacem reuincamus, ab iniuriis ablineamus, controuersias definamus; quæ omnia valdè bona sunt, & rebus humanis necessaria.

Obiicitur Primò, Matth. 5. *Audistis quia dictum est antiquis, Non periurabis, reddes autem Domino iuramenta tua. ego autem dico vobis non iurare omnino; neque per calum, quia thronus Dei est, neque per terram, quia scabellum est pedum eius; neque per Ierosolymam, quia ciuitas est magni Regis. sit autem mentio sermo vester, Est, est; Non, non: quod autem his abundantius est, à malo est.* Et Iacobi 1. *Nolite iurare quodcumque iuramentum.* Omnis variis interpretationibus, quas videre est apud Ianfenium, Maldonatum, & alios,

Respondeo, Christum hîc corrigere duos errores Phariseorum: quorum alter erat, Licetum esse quauis occasione iurare per creaturas. Alter, Iuramentum per creaturas non obligare; vt supra dictum est ex cap. 23. Matth. Itaque docet non iurandum omnino, id est, nullo iuramento, nec per Deum, nec per creaturas; intellige quantum in nobis est, seu nisi necessitas compellat. Iuramentum enim non est de genere eorum, quæ per se bona sunt & frequentanda, vt ieiunium, oratio, eleëmofyna; sed quæ solum bona censentur, posita necessitate, vt antidota & modicamenta, & sicut occidere hominem, capere alienum. Ratio est, quia irreuerentia est, tantum testem adducere ad confirmandam rem parui momenti, aut quando necessitas non postulat, vt optimè ostendit Chrysostrum Homilia 9. in Acta. Quando verò res est grauis, & alia ratio commoda non suppetit, bonum est iuramentum adhibere, si debita circumspetione & reuerentia fiat. Colligitur hæc expositio tum ex ipsa Scriptura, tum ex D. Augustino, lib. 1. de sermone Domini in monte cap. 30. & 31. eodem modo intelligendus est locus Iacobi.

Addit Dominus, *quod his abundantius est, à malo est*, id est, à diabolo, & iuramentum dicatur esse à malo. Quomodo tra necessitatem) à malo est, id est, à diabolo, & iuramentum dicatur esse à malo. qua voce diabolus significari consuevit, cum pro ipso propriè non quamuis, sed morum malitiam denoter, vt supra cap. 37. num. 20. dictum est. Ita hunc locum explicat aliqui Græci, & nosfer Maldonatus. Significat ergo Dominus, iuramentum extra necessitatem adhibitum, vbi simplex affirmatio vel negatio sufficit, à diabolo, non à Deo introductum esse; ideoque valdè cauendum. Vnde etiam in veteri Testamento fuit prohibitum; Ecclesiastici 23. *Iuratiom non assuecat os tuum, multi enim casus in illa. & paulò post: Vir multum iurans implebitur iniquitate, & non discedet à domo illius plaga; & quæ sequuntur: quæ sanè à concionatoribus valdè sunt inculcanda. vide Chrysostrum Homilia 4. 5. 6. 7. 8. 9. & 10. ad populum Antioch. vbi omnibus viribus hanc consuetudinem exterminare conatur.*

Obiicitur Secundò, Multi Patres docent, *Iudæis tamquam paruulis esse permillum iurare per Deum, ut minus malum, ne iurarent per creaturas; sicut permillus illis fuit libellus repudy: Evangelicam autem veritatem non recipere iuramentum, cum omnis sermo fidelis pro iureiurando sit.* Ita Hieronymus in caput 5. Mathæi, Chrysostrum Ho-

mil. 15. in Genesim, & Homil. 9. in Acta. Basilii in illud Psal. 14. *Qui iurat proximo suo, & non decipit.*

Respons.

Respondeo, Patres loquuntur de iuramento per Deum passim adhibendo absque necessitate; hoc enim illis causa maioris mali vitandi permiffum fuit, ne videlicet more ethnicorum iurarent per creaturas & idola: Dominus autem hanc permissionem sustulit. itaque veritas Evangelica non recipit iuramentum; intellige, absque necessitate, quo modo in vfu erat apud Iudæos. non enim in omni euentu volunt esse illicitum iuramentum, præsertim per Deum, vt ex Hieronymo & Basilio patet, sed solum quando res sine iuramento potest expediri. Chrysostomus maximè insectatur iurandum per Deum, sed id facit vt in contrarium nitendo, consuetudinem prauam iurandi in populo reprimat.

16

Obiect. 3.

Obicitur Tertio, Cap. 9. Clericum, 22. qu. 1. Concilium Carthaginense 4. decernit, *Clericum per creaturas iurantem esse acerrimè oburgandum, & si persistit in vitio, excommunicandum.* Hieronymus etiam loco citato apertè docet, *Iudæos iurantes per creaturas, honore & obsequio diuino illas veneratos fuisse.* & Innocentius III. in c. Etsi Christus, de iurur. dicit, *Dominus prohibuisse iuramentum non per Creatorem, sed per creaturas, ne per tale iuramentum transferretur ad creaturas honorificentia Creatoris.*

Respons.

Respondeo, Cap. illud Clericum, loqui de iurante per creaturas more ethnico, tamquam Deos quosdam; (vt per Iouem, per Mineruam, per Solem.) quamuis enim non credantur dij, tamen turpe est Christiano & scandalosum sic iurare; quia externo actu videtur illis deferti cultus diuinus; & periculum est ne sensim putetur aliquid diuinum illis inesse. simili modo videtur intelligendum cap. Etsi Christus.

Quòd si Iudæi hoc modo per creaturas iurauerunt, id factum more ethnico & ex praua intelligentia, hinc tamen non sequitur, quin bene fieri possit à rectè intelligente.

Obiect. 4.

Obicitur Quarto, Iuramentum est cultus quidam Dei: atqui non licet cultum diuinum ordinare ad res humanas; ergo non licet vti iuramento ad contractus. Omnia solutione Caietani,

Resp.

Respondeo Primo, Iuramentum esse cultum diuinum, non absolutè, sed in certo negotio, quando aliter fidem facere non possumus. sicut enim in aliis angustiis ad diuinam opem confugere possumus, ita in hac; idque Deo est honorificum. Secundo, Possumus vti re diuina ad finem humanum, quando alia ratio non suppetit, & illa res non æstimatur ex solo humano commodo. Sic ad sanitatem consequendam vtimur aliquando Sacramentis, reliquiis Sanctorum, votis, &c. & Deus ad hominum salutem vsus est incarnationis mysterio.

Ex his satis constat, iuramentum esse licitum, etiam ad humanos contractus.

17

Tres comites iuramenti.

Vt tamen in vfu non peccetur, requiruntur tres comites, vt docet D. Thomas art. 3. & ceteri Doctores, videlicet, *veritas, iustitia, & iudicium*, quæ insinuantur Ieremiæ 4. *Iurabis, vnius Dominus, in veritate, & in iudicio, & in iustitia.* quali dicat, non iurabis tunc amplius per idola, sed per Deum verum, idque super re vera, & iusta, & cum debita discretionè & reuerentia.

Si veritas desit, vel putetur deesse, vel dubia sit

iuranti, est peccatum mortiferum. Debet enim esse moraliter certum id ad quod Deum in testem vocamus; alioquin exponimus nos periculo faciendi enim testem falsi. Fieri tamen potest vt sit peccatum veniale; vt si iures ex aliqua negligentia cognoscendæ veritatis, non tamen graui. Ita Silueiter v. Periurium, qu. 1.

Si iustitia desit, id est, si res non sit licita, erit peccatum mortale, vel veniale, pro grauitate materiae, vt infra num. 18. dicitur.

Si iudicium, vt si super re leui, vel quæ maius bonum impediatur, ferè non erit pluraquam veniale. ita communiter Doctores.

DVBITATIO IV.

Quando iuramentum promissorium liberè factum obliget, quando non.

Notandum est, Id quod promittitur, vel est bonum exequi, vel est malum, vel indifferens. Item vel promittitur sub aliqua conditione, vel sub nulla.

Dico Primo, Si executio eius quod est promissum, est peccatum, iuramentum promissioni adiectum non obligat, intulit enim contraditionem, obligari quempiam ad peccatum: tali iuramento dicitur deesse iustitia.

Petes, Quale peccatum est, si iures te facturum aliquid, quod scis esse peccatum?

Respondeo, Si desit animus exequendi, erit periurium, defectu veritatis primario requisitæ; ac proinde erit peccatum mortale. Si autem adsit animus, iam ratione illius affectus, quem includit, erit peccatum mortale vel veniale pro grauitate operis exequendi.

An autem per se, quatenus est testificatio Dei super re illicita faciendâ, habeat distinctam malitiam, dubitari potest. Multi Doctores sentiunt, si opus quod te iuras facturum, sit peccatū mortale, iuramentum quoque mortale futurum; si opus sit veniale, iuramentum fore veniale. Ita Sorus lib. 8. q. 1. art. 3. Caietan. art. 7. Anton. p. 2. tit. 10. cap. 4. §. 1. & alij. Sed hæc sententia difficultatem habet: vel enim Deum adducis solum vt testem propositi tui, & operis futuri; & sic non videtur referre vtrum opus sit peccatum mortale an veniale: vel vt approbatorem & sponsorem; & sic vtroque videtur esse peccatum mortale. nam facere Deum approbatorem peccati venialis, est blasphemia. Deinde Deus non adducitur in iuramento vt approbator aut sponsor, sed solum vt testis: qui enim aliquem testatur, non agit vt ille approbet vel spondeat, sed solum vt veritatem latentem aperiat, & vt idem dicat quod ipse dicit: ergo si veritas subsit, non videtur in ratione iuramenti esse peccatum mortale.

Dices, In eo est magna irreuerentia, quòd auctoritate diuina se velit firmare in malo proposito, quasi Deo placeret, & ipse vellet illud fieri.

Respondeo, Non apprehendit opus tamquam Deo placens, nec cupit vt Deus illud approbet; sed concipit confusè, esse immutabile, quod iuramento confirmatum fuerit, & sic adhibet illud, vt suum malum propositum immutabile reddat: quia in re est quidem magna inordinatio, tamen non videtur mortifera.

Verum